ეჰლი სუნნეთის

ა ყ ა ი დ ი

(ფიყჰულ ექბერი და ვესიეთი)

იმამი აზამ ებუ ჰანიფე

წიგნი: ფიყჰულ ექბერი და ვესიეთი

ავტორი: იმამი ა’ზამ ებუ ჰანიფე

წიგნის დამმოწმებელი: ზაჰიდ ქევსერი

მთარგმნელი: ზურა ზოსიძე

თეოლოგიური რედაქტორი: სულხან შანთაძე

რედაქტორი: მერიემ ქამაშიძე

შ ე ს ა ვ ა ლ ი

ქება-დიდება ალლაჰს სამყაროთა ღმერთს

ლოცვა და მშვიდობა შუამავალ მუჰამმედს ﷺ

ამის შემდეგ:

ესაა წიგნი **"ეჰლი სუნნეთის აყაიდი (ფიყჰულ ექბერი და ვესიეთი)"** რომელიც ეკუთვნის ეჰლი სუნნეთის უდიდეს სწავლულს იმამ ა'ზამ ებუ ჰანიფეს (რაჰ.ა).

ეს ორი პატარა რისალე (ბროშურა) აყაიდის (მრწამსის) დარგში პირველ წიგნებად მოიაზრება. ცნობილია რომ ეს წიგნები ადრიდანვე ისლამური სკოლების (მედრესეების) განუყრელი ნაწილი იყო. ცნობილია ამ წიგნების უამრავი განმარტებები (შერჰები) მათ შორის ფიყჰულ ექბერის, ალლამე ალიულ ყარის (რაჰ.ა) შერჰი ასევე ებულ მუნთეჰასა (რაჰ.ა) და იმამი მათურიდის (რაჰ.ა) შერჰიც ხოლო ვესიეთის ყველაზე ცნობილი შერჰიც ალლამე ბაბერთის (რაჰ.ა) შერჰია. ეს ორი პატარა ბროშურა დაეხმარება ყველა მუსლიმანს ჩვენი რწმენის უკეთ გაგებაში. ეს წიგნები მთლიანი ეჰლი სუნნეთის სწავლულების მიხედვით ყველაზე სანდო წიგნებად ითვლება, ამავდროულად ყველაზე მეტჯერ გამოყენებულ წიგნებშიც შედის.

როგორც ძვირფასი ჰადისიდან ნათლად ჩანს, ისლამი 73 ჯგუფად დაიყოფა, ყველა შევა ჯოჯოხეთში გარდა ერთისა, ხოლო ეს გზა არის ეჰლი სუნნეთის დიადი გზა.

მინდა შესავალი **სეიდ ებულ ფარუყ სულეიმან ჰილმი თუნაჰანის (ალლაჰმა წყალობა მისცეს მას)** სიტყვებით დავასრულო, მან მის დროის საზოგადოებას ასე მოუწოდა:

“ეი ხალხნო, ნუთუ გგონიათ ჩვენს სიცოცხლეში, შუამავალს ან მის ესჰაბებს ცილის დასწამებთ ან რაიმე ტყუილს დააბრალებთ? ასეთ წადილს ნუ დაეუფლებით რადგან ჩვენ ეჰლი სუნნეთის მიმდევრები ცოცხლები ვართ.!”

მთარგმნელისგან

იმამი ებუ ჰანიფე (რაჰ.ა)

ებუ ჰანიფე ნუ'მან ბინ საბითი (რაჰ.ა) 699 წელს ქუფეში დაიბადა. იგი ოთხი მეზჰებიდან „ჰანეფი" მეზჰების დამაარსებელია. მან სიცოცხლეშივე იხილა ზოგიერთი საჰაბეები. ეს საჰაბეები არიან: ენეს ბინ მალიქი, აბდულლაჰ ბინ ები ევფა, ვასლე ბინ ასყა, სეჰლ ბინ საიდე, ებუ ტუფეილი (ალლაჰი იყოს მათგან კმაყოფილი). რადგან მან საჰაბეები თვალით იხილა ამის გამო მან „თაბიღინის" სტატუსი მიიღო. მან ასევე ცოდნა აიღო სხვა თაბიღინებისგან, როგორებიც იყვნენ: იბნ აბბასი, 'იქრიმე, 'ატა ბინ ები რებბაჰი, ჰამმად ბინ სულეიმანი, ზეიდ ბინ ალი, მუჰამმედ ბაქირი, და ჯა'ფერ სადიყისგან (ალლაჰმა შეიწყალოს ისინი).

ებუ ჰანიფე (რაჰ.ა) იყო ბრწყინვალე ფიყჰის სწავლული (ფაყიჰი) ასევე ბრწყინვალე ღვთისმეტყველი (მუთექელიმი) და ჰადისის სწავლულიც (მუჰადდისი).

ებუ ჰანიფე (რაჰ.ა) ცნობილია როგორც „იმამი ა'ზამი" („უდიდესი იმამი") და მის მიერ დაარსებული მეზჰები დღემდე ყველაზე მეტი მიმდევარი ჰყავს.

ენესი (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) გადმოგვცემს რომ ალლაჰის შუამავალმა ﷺ თქვა:

يكونُ في أمتي رجلٌ يقال لهُ أبو حنيفةَ يُجَدِّدُ اللهُ سنتي على يدِهِ

"ჩემი უმმეთებიდან ერთი კაცი იქმება მას ებუ ჰანიფეს უწოდებენ, ალლაჰი ჩემს სუნნეთს მისი ხელით გამოაცოცხლებს"

არსებობს გადმოცემა როცა ებუ ჰანიფე (რაჰ.ა) მივიდა ცნობილ სწავლულთან იბნ სირინთან (რაჰ.ა) რომელიც იყო თაბი'ინებიდან, დაადასტურა ეს ჰადისი და ამოიცნო ეს პიროვნება იმამ ა'ზამ ებუ ჰანიფეში (რაჰ.ა).

ებუ ჰანიფეზე (რაჰ.ა) მის შემდეგ მოსული სწავლულები ასე ამბობდნენ.

- **იმამი შაფი'ი (რაჰ.ა)** ამბობდა: „ფიყჰის მეცნიერებაში ებუ ჰანიფესთან შედარებით ბავშვები ვართ." ასევე თქვა: „ყველა ფიყჰის მსურველები ებუ ჰანიფეს შვილები არიან."
- **იმამი მალიქს (რაჰ.ა)** ჰკითეს: თქვენ ნახეთ ებუ ჰანიფე (რაჰ.ა)? იმამ მალიქმა (რაჰ.ა) უპასუხა: „დიახ მე ვიხილე ის ადამიანი, მას იმ ხეზე რომ ეთქვა ოქროაო, თან ამას დაამტკიცებდა."
- **სუფიან იბნ 'უიეინე (რაჰ.ა)** ამბობდა: „ებუ ჰანფეზე უკეთესი (სწავლული) არ უხილავს ჩემს თვალებს."
- **სეჰლ ბინ თუსთერი (რაჰ.ა)** ამბობდა: „ქრისტიანებსა და იუდეველებს ებუ ჰანიფეს მსგავსი სწავლული რომ ჰყოლოდათ, გზას არ ასცდებოდნენ"

ებუ ჰანიფეს (რაჰ.ა) ნაშრომები შემდეგია:

- **ფიყჰულ ექბერი** - წიგნი აყაიდის შესახებ. წიგნში მოცემულია რწმენის საკითხები.
- **ფიყჰულ ებსატი** - ეს წიგნიც აყაიდის წიგნებიდანაა.
- **ერ რისალე** - ეს წიგნიც აყაიდს ეხება. გადმოცემულია მისი მოსწავლის 'უსმან ბეთთის მიერ.
- **ღალიმ ვე მუთელალიმი** - ეს წიგნიც აყაიდის თემაზეა დაწერილი, შედგენილია კითხვა პასუხის სტილით, გადმოგვცემს მოსწავლე ებუ მუყათილი.
- **მაყსუდი** - ეს წიგნი ეხება არაბულის გრამატიკას, უფრო კონკრეტულად კი მორფოლოგიას (სარფს).
- **მუსნედი ებუ ჰანიფე** - ჰადისების კრებლი, რომელიც გადმოგვცა ებუ ჰანიფემ.
- **რედდუ ღალა ყადერიე** - აყაიდის შესახებ წიგნი და ამ წიგნით პასუხს სცემს ყადერიეს ჯგუფს რომელიც უარყოფდა ბედისწერას.
- **ვესიიეთი** - აყაიდის შესახებ მოკლე წიგნი.

ებუ ჰანიფეს (რაჰ.ა) მოსწავლეებიდან ზოგიერთები:

ებუ იუსუფი, იმამი მუჰამმედი, იმამი ზუფერი, ებუ სულეიმანი (დავუდ ტაი), აბდულლაჰ ბინ მუბარექი და სხვები (ალლაჰმა შეიწყალოს ისინი).

მთარგმნელისაგან

ფიყჰულ ექბერი

الاكبر الفقه

იმამი ა'ზამ ებუ ჰანიფე ამბობს:

თევჰიდის საფუძველი, რომელი რწმენაც ჭეშმარიტებაა, ამ რწმენისათვის უნდა ვთქვათ:

მე მჯერა ალლაჰის, მისი ანგელოზების, მისი წიგნების, მისი შუამავლების, სიკვდილის შემდეგ გაცოცხლების, ბედისწერის, კარგი და ცუდი რომ ალლაჰისგანაა, ასევე ანგარიშსწორების, იმქვეყნიური (ცოდვა-მადლის) სასწორის, სამოთხის და ჯოჯოხეთის, ვადასტურებთ რომ ეს ყველაფერი მართალია.

უეჭველად ალლაჰი ერთია, და არავის არის მის გარდა, და უეჭველად მას არ ჰყავს მოზიარე. ალლაჰი ბრძანებს: "არც უშვია და არც შობილა, და არავინაა ბადალი მისი" (სურა იჰლასი 3-4) იგი არავის ჰგავს მისი გაჩენილებისაგან, და მისი გაჩენილებისგანაც არავინ ჰგავს ალლაჰს, და არავინაა მისი მსგავსი არც სახელებში არც ზაათი და ფი'ლი თვისებებში.

ზაათი თვისებებია: ჰაიათი (ცოცხალია ალლაჰი), ყუდრეთი (ალლაჰის უძლეველია) ღილმი (ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა) ქელამი (ალლაჰს საუბარი შეუძლია) სემიღი (ალლაჰს ყველაფერი ესმის) ბასარი (ალლაჰი ყველაფერს ხედავს) და ირადე (ყველაფერი ალლაჰის სურვილების მიხედვით იქნება).

ფი'ლი თვისებებია:

თეჰლიყი (ალლაჰი ყველაფრის გამჩენია), თერზიყი (ალლაჰი ყოველგვარი სარჩოს მომცემია) ინშააუ (ყველაფრის გაკეთება შეუძლია) იბდაღუ (ყველაფრის უნაკლოდ გაჩენა შეუძლია) სენეღუ (უზადლოდ შემსრულებელია) და სხვა ფი'ლი თვისებები.

ალლაჰს სახელები და თვისებები კვლავ გააჩნია. არცერთი სახელები და თვისებები შემდეგში შემოსული არაა. იგი სამყაროს გაჩენამდეც გააჩნდა. იგი ყველაფრის მცოდნეა, თავისი ცოდნით და ეს ცოდნა გააჩნდა მას სამყაროს გაჩენამდე. იგი უძლეველია თავისი ძალით და ეს თვისება მას გააჩნდა სამყაროს გაჩენამდე. იგია გამჩენია თავისი გაჩენის ძალით, და ეს თვისება მას გააჩნდა სამყაროს გაჩენამდე. მას ყველაფრის გაკეთება შეუძლია თავისი კეთების ძალით, ეს თვისება ალლაჰს გააჩნდა სამყაროს გაჩენამდე. ალლაჰის საქმიანობის შედეგი არის მაჰლუყი (ქმნილება/გაჩენილი) ხოლო ალლაჰის ეს შესაძლებლობა (ფი'ლი) არ არის მეჰლუყი (ქმნილება), ხოლო ალლაჰის ეს თვისება არ არის გამოგონილი ვინმეს მიერ და არც ქმნილებაა, ხოლო ვინც იტყვის რომ ეს არის ქმნილება, ან გამოგონილი ვინმეს მიერ ან ეჭვი ეპარება ან უარყოფს იგი ურწმუნოა.

ყურანი არის ალლაჰის სიტყვა, დაწერილი ფურცლებზე, დაცულია გულში, წაკითხულია ენით, და მოვლენილია შუამავალზე ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე. ყურანის ლაფზი არის მაჰლუყი (ქმნილება), ჩვენი დაწერილი და ჩვენი წაკითხული არის მაჰლიყი (ქმნილება) ხოლო ყურანი არ არის მაჰლუყი (ქმნილება). რაც არის ნახსენები ყურანში ამბები მუსასი (მშვიდობა მას) ასევე სხვა შუამავლების, ასევე ფარაონისა და იბლისის, ხოლო მათი სიტყვები არის დიადი ალლაჰის მიერ გადმოცემული ამბავი და იგი ალლაჰის სიტყვებია.

ალლაჰის სიტყვები არ არის მაჰლუყი (ქმნილება) ასევე (ყურანში ნახსენები) შუამავალ მუსას (მშვიდობა მას) სიტყვები არ არის მაჰლუყი (ქმნილება). ყურანი არის ალლაჰის სიტყვა იგი არის მუდმივი. იგი ჩვენი სიტყვების მსგავსი არ არის. გაიგონა შუამავლ მუსამ (მშვიდობა მას) ალლაჰის სიტყვები, როგორც ნახსენებია ყურანში "და დაელაპარაკა ალლაჰმა მუსას სიტყვიერად" (სურა ნისა 164) და უეჭველად ალლაჰს შეუძლია საუბარი, მაგრამ არა ისე როგორც საუბრობდა მუსა (მშვიდობა მას). უეჭველად სანამ ალლაჰი ქმნილებებს გააჩნდა მანამდე იგი იყო გამჩენი ეზელის დროში (ეზელი არის დრო მანამდე სანამ ალლაჰი მატერიალურ სამყაროს გააჩენდა). "არაფერია მსგავსი მისი იგია ყოვლის შენსმენი და ყოვლის მხედველი" (სურა შურა 11). როდესაც ალლაჰი ესაუბრა მუსას (მშვიდობა მას), ესაუბრა სიტყვებით

რომელიც არის ალლაჰის თვისება ეზელის დროიდან. მისი ყოველი თვისება განსხვავდება მისი გაჩენილების თვისებებისაგან. მას აქვს ცოდნა მაგრამ ჩვენი ცოდნის მსგავსი არა, მას აქვს ძალა მაგრამ ჩვენი ძალის მსგავსი არა, იგი ხედავს მაგრამ როგორც ჩვენ ვხედავთ ისე არა, იგი საუბრობს მაგრამ ჩვენი საუბრის მსგავსად არა, მას ესმის მაგრამ ისე არა როგორც ჩვენ გვესმის. ჩვენ ვსაუბრობთ რაიმეს დახმარებით (ხმით) და ასობგერებით. მაგრამ ალლაჰი არ საუბრობს მსგავსი დამხმარე რამითა (ხმითა) და ასობგერებით. ასობგერები არის მალჰუყი (ქმნილება) მაგრამ ალლაჰის სიტყვები არ არის მაჰლუყი (ქმნილება). იგი არის შეი (რაღაც) მაგრამ ჩვენი მსგავსი არა. შეის (რაღაცის) მნიშვნელობა არის ის რომ იგი არაა ჯისმი (მატერია) არც ჯევჰერი (ატომებისაგან შემდგარი), იგი არ არის ხილული რამ, მას არ აქვს საზღვრები (არ აქვს ზომა), არ არსებობს მისი საწინააღმდეგო ან მისი თანაბარი, არც არაფერია მისი მსგავსი. მას აქვს თვისებები იედი (ხელი) ვეჯჰი (სახე) და ნეფსი (სხეული), რომლებიც ნახსენებია ყურანში. ყურანში ნახსენებია რომ იედი (ხელი) ვეჯჰი (სახე) და ნეფსი (სხეული) არის ალლაჰის თვისება "როგორ" კითხვის გარეშე (მასზე როგორი კითხვა არ დაისმის). არ თქვათ რომ მისი იედი (ხელი) არის ყუდრეთი (სიძლიერე) ან ნიღმეთი (სარჩოს მოცემა) ისე რომ გააბათილოთ ალლაჰის ეს თვისება (ანუ ეს თვისებები უარყო და მის ნაცვლად სხვა თვისებები თქვა), ამას აკეთებენ

მუღთეზილესა და ყადერიეს ჯგუფები (ისინი უარყოფენ ამ თვისებებს და ამბობენ რომ ასეთი თვისებები ალლაჰს არ გააჩნიაო[1]) მაგრამ იცოდეთ რომ იედი (ხელი) არის ალლაჰის თვისება და უნდა დავიჯეროთ "როგორ" კითხვის გარეშე. ანალოგიურად ალლაჰის რისხვა (ღაზაბი) და კმაყოფილება (რიზაა) არის ალლაჰის თვისებები და უნდა დავიჯეროთ "როგორ" კითხვის გარეშე.

დიად ალლაჰმა გააჩინა მატერიალური სამყარო მაგრამ არ გაუჩენია რაღაცისგან. ალლაჰმა ეზელის დროშიც კი იცოდა იმ მატერიალური ქმნილებების შესახებ (რასაც ჩვენ ვხედავთ თვალით და რაც არის ალლაჰის მიერ გაჩენილი). და იგია ალლაჰი რომელიც ქმნის და აწესრიგებს თავის ქმნილებებს. არ იქნებოდა ამიერ სამყაროში (დუნიაში) და არც იმიერ სამყაროში (აჰირეთში) არაფერი, თუ არ იქებოდა მისი სურვილი, მისი ცოდნა, მისი მმართველობა, და მისი სიძლიერე რომელიც წერია ლევჰი მაჰფუზში (ლევჰი მაჰფუზი არის ადგილი სადაც წერია სამყაროს ბედისწერა და წმინდა წერილები) და ეს წერია არა ჩვეულებრივი აღწერით არამედ მისი სიბრძნით. მმართველობა (ყადააი) სიძლიერე (ყადერი) და მისი სურვილი (მეშიიეთი) არის ალლაჰის თვისებები ეზელის

[1] მუთეშაბიჰ თვისებების შესახებ ბოლო ნაწილში უფრო ნათლად იხილავთ

დროდან და უნდა დავიჯეროთ "როგორ" კითხვის გარეშე.

დიად ალლაჰმა იცის ის რაც არ არსებობს და ისიც იცის არსებობის შემთხვევაში როგორი იქნება, ისიც იცის როგორი იქნება მისი გაქრობის შემთხვევაში, ალლაჰმა ისიც იცის მისი დგომის შემთხვევაში იგი როგორ იდგება, ალლაჰმა ისიც იცის მისი დაჯდომის შემთხვევაში როგორი იქნება მისი დაჯდომა ეს ყველაფერი მისთვის ცნობილია. ეს სხვადასხვა მდგომარეობები მოქმედებს მხოლოდ გაჩენილებში.

უზენაესმა ალლაჰმა ადამიანები რწმენისა და რწმენის გარეშე (ურწმუნო) მდგომარეობით გააჩინა. შემდეგ მოუვლინა ბრძანებები და აკრძალვები, ურწმუნოებმა თავისი საქციელით უარყვეს ალლაჰი და განუდგნენ მას, ხოლო ვინც ირწმუნა იგი ასრულებდა ალლაჰის მიერ მოვლენილი მას წარმოთქვამდა და ადასტურებდა ამას, აი ზუსტად მათზეა ალლაჰის მიერ მოვლენილი წარმატება და დახმარება.

ძვირფასი ადემის (მშვიდობა მას) შთამომავლობის ერთერთი სახე არის შეცდომის დაშვება (ადამიანი უშვებს შეცდომას), ისინი მოქმედებენ გონებით, მათ ებრძანათ რწმენა და აეკრძალათ ურწმუნოება,

როგორც ალლაჰის ბრძანებს: "განა მე თქვენი ღმერთი არ ვარ?" ამის შემდეგ ყველამ დაამოწმა ალლაჰის ღვთიური ერთიანობა, ამის შემდეგ ისინი გახდნენ მორწმუნეები, და ყოველი ადამიანი ამ ქვეყნად ჩნდება მორწმუნე (ყოველი ადამიანი იბადება მუსლიმანად, როგორც ჰადისიდან ვგებულობთ), ხოლო შემდეგ ვინც იცვლის რწმენას ის ხდება ურწმუნო, ვინც აირჩევს რწმენას მან უნდა დაადასტუროს და შეინარჩუნოს რწმენა. და არ დაუძალებია არცერთი ადამიანი არც რწმენაზე არც ურწმუნოებაზე, ისინი არც მორწმუნედ და არც ურწმუნოდ არ გაუჩენია, მაგრამ ისინი როგორც პიროვნება ისე გააჩინა, ხოლო ურწმუნოება და რწმენა ადამიანის ქმედებებთანაა დაკავშირებული. დიად ალლაჰმა ის პიროვნება ურწმუნოს სცნო რომელმაც მიატოვა რწმენა, ხოლო თუ შემდეგში მოინანიებს და დაიჯერებს ალლაჰს ის ისევ მორწმუნედ ჩაითვლება, ამით იმ ადამიანის სახე და ცოდნა მაინც ეყვარება, ადამიანების უძრაობა და მოძრაობა მათივე სურვილისამებრაა, ყოველგვარი ადამიანური საქმიანობა ადამიანის მიერაა გაკეთებული, ხოლო ეს მოქმედებები ალლაჰის გაჩენილია. ეს ყოველივე ქმედება ალლაჰის ცოდნით, მისი სურვილით, მმართველობითა და სიძლიერითაა გაჩენილი.

ყოველი სახის მორჩილება ეს არის სავალდებულო რომელიც ალლაჰის ბრძანებიდანაა, რომელშიც ალლაჰის სიყვარული, მისი კმაყოფილება, მისი ცოდნა, მისი ნება-სურვილი, მისი მმართველობა და მისი სიძლიერეა. ხოლო ყოველი სახის ურჩობაში არის ალლაჰის ცოდნა, მისი მმართველობა, მისი სიძლიერე, მისი ნება-სურვილი, ხოლო არ არის მისი კმაყოფილება და სიყვარული რადგან ეს არ არის ალლაჰის ბრძანება.

შუამავლები (ენბია) ლოცვა და მშვიდობა იყოს მათზე, შორს არიან მცირე და დიდი ცოდვების ჩადენისაგან, ასევე ურწმუნოებისა და ცუდი ქმედებებისაგან, არსებობს მცირედი შეცდომები (ეს შეცდომები არის ადამიანური სიმცდარე რადგან უშეცდომო მხოლოდ ალლაჰია, ამ შეცდომებს ზალლე ეწოდება). შუამავალი მუჰამმედი ალლაჰმა დალოცოს და მიესალმოს მას, არის ალლაჰის ყველაზე საყვარელი პიროვნება (ჰაბიბი), მისი მსახური ('აბიდი) შუამავალი (რესული და ნები), იგი არ სცემდა თაყვანს კერპებს, არ უყენებდა თანაზიარს დიად ალლაჰს, იგია თვალისჩინი რომელსაც არც დიდი და არც პატარა ცოდვა არ ჩაუდენია არასდროს.

ყველაზე ძვირფასი ადამიანები შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) შემდეგ, ესენი იყვნენ ებუ ბექირ სიდდიყი, ომერ ბინ ჰატტაბი, ოსმან ბინ 'აფფანი და ალი ბინ ებუ ტალიბი ალლაჰი იყოს მათგან და ყველასგან კმაყოფილი. ისინი იყვნენ ალლაჰის მსახურები და იდგნენ სწორ გზაზე, ასევე ისინი ყოველთვის იყვნენ ჭეშმარიტების გვერდით. ყოველი ესჰაბები (შუამავლის მიმდევრები რომლებმაც იხილეს თვალით შუამავალი.) იყვნენ სწორ გზაზე რომლებიც არ ასცდებოდნენ ჭეშმარიტ გზასა და აკეთებდნენ მხოლოდ კარგს.

პიროვნებები რომლებიც აკეთებდნენ დიდ ცოდვებს ჩვენ მათ ამ დიდი ცოდვების გამო ურწმუნოდ არ ვრაცხავთ. რთულია რომ ამოიცნო სახელად მუსლიმანი (სახელად მორწმუნე), მაგრამ თუ იგი მორწმუნეა მას ცოდვების კეთების მიუხედავად მაინც მორწმუნედ ვთვლით რადგან მათ აქვთ რწმენა.

ჰუფზე (იგივე მესთი, წყალ გაუმტარი ტყავის წინდა) მესჰის გაკეთება (სველი ხელის მოსმა) არის სუნნეთი. ასევე თარავიჰის ლოცვა რამაზანის თვეში ესეც სუნნეთია. ცოდვილი ადამიანის უკან ნამაზის ლოცვა არის დაშვებული (ჯაიზი).

ჩვენ არ ვამბობთ რომ ცოდვები რწმენას ზიანს არ მიაყენებს (მურჯიტების მსგავსად). უეჭველად ისინი არ შოხვდებიან ჯოჯოხეთში. თუ პიროვნება ამ ქვეყნად მორწმუნე იქნება მაგრამ ცოდვილი იგი ჯოჯოხეთში მუდმივად არ დარჩება (შემდეგში მაინც სამოთხეში შევა). მურჯიტების თქმის მსგავსად: "ყოველი კარგი საქმე მიღებულია ხოლო ყოველი ცუდი საქმე იქნება მიტევებული", ჩვენ ასე არ ვამბობთ. ჩვენ ვამბობთ რომ: "ვინც გააკეთებს გულწრფელ საქმეს რომელიც მის წინაშე მიღებული იქნება ხოლო მისი გამაბათილებელი არაფერი იქნება და ამის შემდეგ გარდაიცვლება, დიადი ალლაჰი მის ნამოქმედარს მიიღებს. ხოლო ვინც ჩაიდენს ცუდ საქმეს შიქირსა (ალლაჰზე თანაზიარი დაწესებისა) და ქუფრის (ურწმუნოების) გარდა, ამ დიდ ცოდვებს არ მოინანიებს და გარდაიცვლება როგორც მუსლიმანი, თუ ალლაჰი ინებებს მას დასჯის ჯოჯოხეთში ხოლო თუ ალლაჰი ინებებს მას აპატიებს ამ ცოდვებს და მას არ შეიყვანს ჯოჯოხეთში.

უეჭველად რია (სიკეთის სხვის დასანახად გაკეთება) ჩვენს გაკეთებულ კარგ საქმეებს და მადლებს გააბათილებს, და ძალიან საკვირველია ვინც ამას აკეთებს.

შუამავლების მიერ გაკეთებული მუღჯიზათი (სასწაული) და ევლიების მიერ გაკეთებული ქერამეთი (სასწაული) ნამდვილია. მაგრამ ვიცოდეთ რომ იბლისის (ეშმაკის), ფარაონის, და დეჯჯალის (ანტიქრისტეს) მიერ გაკეთებული სასწაული ეს სასწაული არაა ჩვენ მას სასწაულს არ ვეძახით. მას ჩვენ ისთიდრაჯს ვეძახით რაც ურწმუნოების მოთხოვნილებების შესრულებას ჰქვია, რომლის ყოველ საფეხურზე მისი საზღაური სასჯელი არსებობს. რათქმაუნდა მათი სურვილი იყო ალლაჰისადმი ურჩობა და ურწმუნოება. ეს ყველაფერი ნებადართული და საჭიროა.

ალლაჰი ყველაფრის გამჩენია, იგი რაიმეს გაჩენამდეც გამჩენი იყო, ასევე ალლაჰი სარჩოს მომცემია, ვინმეზე სარჩოს მიცემამდეც სარჩოს მიმცემი იყო.

უეჭველად უზენაეს ალლაჰს დავინახავთ მორწმუნეები იმიერ ქვეყნად სამოთხეში, თვალით დავინახავთ მსგავსების, "როგორ" კითხვისა და მხარის გარეშე (ანუ ჩვენ ვხედავთ რაიმეს რომელიმე მხარეს მაგალითად: მარჯვნივ მარცხნივ ზემოთ ქვემოთ და ასე შემდეგ მსგავსი მხარეების გარეშე დავინახავთ), იგი არ იქმება რაიმე ქმნილებების შორის, რამე მანძილზე.

რწმენა ეს არის ენით წარმოთქმა და გულით დადასტურება. ცასა და დედამიწაზე მყოფების რწმენა არც იზრდება და არც მცირდება, იზრდება და მცირდება მათი ჭეშმარიტება. მორწმუნეები თანაბარნი არიან რწმენისა და თევჰიდის თვალსაზრისით, მაგრამ ისინი განსხვავდებიან საქმიანობის მიხედვით. ისლამი ეს არის მორჩილება და ალლაჰის ბრძანებების შესრულება. ლექსიკის თვალსაზრისით რწმენა და ისლამი განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, მაგრამ ისლამი რწმენის გარეშე ვერ იარსებებს, ხოლო რწმენა ისლამის გარეშე. ისინი ისე არიან როგორც ზააჰირი (ხილული) ბაატინის (უხილავის) ერთად. რჯული ეს არის რწმენა და ისლამი მათი კანონების ერთად.

ჩვენ დიად ალლაჰს ვცნობთ ისე როგორც გვაცნობს ალლაჰი თავის წიგნში (ყურანში), ვერავინ შეძლებს ისეთი ღვთისმსახურების შესრულებას როგორც ასრულებდნენ ალლაჰზე მიმყოლნი (ეჰლულლაჰი), იგი ისე სცემს ალლაჰს თაყვანს როგორსაც ალლაჰი ბრძანებს.

ყოველი მორწმუნეები თანაბარნი არიან ცოდნაში, სიზუსტეში, (ალლაჰზე) მინდობაში, (ალლაჰის) სიყვარულში, (ალლაჰისადმი) კმაყოფილებაში, (ალლაჰის) შიშში, (ალლაჰის) იმედში და რწმენაში.

ამ მხრივ ისინი განსხვავდებიან ერთმანეთისგან ყველაფერში რწმენის გარდა.

ყოვლისშემძლე ალლაჰი გულმოწყალეა თავისი მსახურების მიმართ, სამართლიანია და აძლევს თავის მსახურს ჯილდოს, რასაც იგი იმსახურებს. ის სჯის თავის მსახურს იმ ცოდვისათვის, რომელიც მან ჩაიდინა, თავისი სამართლიანობის შედეგად. იგი თავის მსახურებს აპატიებს მათ მიერ ჩადენილ ცოდვებს.

ჩვენი შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) შეფაღეთი (იმქვეყნიური დახმარება) ნამდვილია. შუამავალი (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) იმქვეყნად დაეხმარება ყველა მორწმუნეს რომელმაც დაუშვა შეცდომა და გააჩნია დიდი ცოდვა და ამის გამო მას ემუქრება სასჯელი, ეს დახმარება ჭეშმარიტება და ნამდვილია.

იმქვეყნად ადამიანების საქმიანობის სასწორზე აწონვა (იგივე მიზანი) მართალია. იმქვეყნად შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) აუზი (ქევსერის აუზი) მართალია. ყიამეთის დღეს (იმქვეყნად) ადამიანების მიერ ერთმანეთში ანგარიშსწორება ნამდვილია, ხოლო ნებადართულია

ოპონენტისგან სამაგიეროს სახით გაკეთებული მადლის გამორთმევა.

სამოთხე და ჯოჯოხეთი შექმნილია ალლაჰის მიერ, მათგან არცერთი არაა მარადიული, არც ჰურია (სამოთხის მსახური) მარადიული, ისინი გაქრებიან მაგრამ სამუდამოდ არა. მაგრამ ალლაჰის სასჯელი და ჯილდო მარადიულია.

ვისზეც ისურვებს ალლაჰი მას სწორ გზას აჩვენებს ხოლო ვისზეც ისურვებს მას არასწორ გზაზე დააdგენს თავისი სამართლიანობით. ამის განმარტება შემდეგია: ალლაჰი არ მისცემს წარმატებას მის მსახურს თუ მისგან კმაყოფილი არაა, ესაა ალლაჰისგან დადგენილი სამართალი, ასევე არსებობს სასჯელი რომელიც ალლაჰზე დაუმორჩილებლებს ეწვევათ.

ჩვენ არ ვამბობთ რომ ეშმაკი (შეიტანი) ადამიანს რწმენას ძალდატანებით ართმევს, ხოლო თუ ეშმაკი ადამიანს რწმენას დააკარგვინებს მაშინ ვამბობთ რომ მას ეშმაკმა რწმენა წაართვა.

მუნქერ და ნექირ სახელობის ანგელოზების მიერ საფლავში დაკითხვა ნამდვილია, საფლავში სული

სხეულს რომ დაუბრუნდება ესეც ნამდვილია, ხოლო ურწმუნოებისა და ცოდვილი მუსლიმებისთვის საფლავში არსებობს ტანჯვა ესეც მართალია.

სწავლულები თვლიან რომ დაშვებულია ალლაჰის თვისებების სპარსულ (არაბულის გარდა სხვა ენაზეც) ენაზე თარგმნა, მაგრამ ალლაჰის იედი (ხელი) თვისების სხვა ენაზე თარგმნა დაუშვებელია მაგრამ დაშვებულია რომ ითქვას სხვა ენაზე „ალლაჰის სახე“ რაიმეზე მსგავსებისა და "როგორ" კითხვის გარეშე.

ალლაჰთან სიახლოვე არ ნიშნავს სიახლოვეს მანძილით და სიგრძით, ეს ნიშნავს მსახურის სასწაულს და დამცირებას (ახლოს მყოფებს აძლევს სასწაულს ხოლო შორს მყოფებს ამცირებს).

მსახურები თავიანთი მორჩილებით უახლოვდება ალლაჰს, ხოლო ურჩები უნებურად შორდებიან ალლაჰს. სამოთხეში მეზობლობა, ასევე მორწმუნე მსახურების სიახლოვე არსებობს. ასევე ყველა წავრსდგებით ალლაჰის წინაშე ეს გვჯერა "როგორ" კითხვის დასმის გარეშე.

ძვირფასი ყურანი მოვლენილია ჩვენს შუამავალზე (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) იგი არის ფურცლებზე დაწერილი. ყურანში არსებული ყველა

აიეთის სიძვირფასე და სიდიადე თანაბარია. მაგრამ არსებობს ისეთი აიეთებიც რომლის ბევრჯერ ხსენებასაც დიდი სიძვირფასე გააჩნია, მაგალითად ასეთია აიეთელქურსი. მასში უზენაესი ალლაჰის სიდიადე და თვისებებიცაა ნახსენები, ხოლო მასში ორი სიძვირფასე ერთადაა მოყრილი: ზიქრის (ალლაჰის ხსენების/ყურანის კითხვის) სიძვირფასე და მოხსენიებულის (ალლაჰის) სიძვირფასე.

ალლაჰის ყველა სახელები და თვისებები თანაბრად ძვირფასია, მათ შორის არ არსებობს განსხვავება.

შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) მშობლები გარდაიცვალნენ ისლამამდე არსებულ ხანაში. ყასიმი, ტაჰირი (აბდულლაჰი) და იბრაჰიმი შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) ბიჭები (შვილები) იყვნენ, ხოლო ფატიმა, ზეინები, რუყიიე და უმმუ ქულსუმი შუამავლის (ალლაჰის ლოცვა და მშვიდობა იყოს მასზე) გოგონები (შვილები) იყვნენ.

თუ ადამიანი შეხვდება სირთულეებს თევჰიდის მეცნიერების შესწავლაში, მან უნდა დაიჯეროს ყველაფერი რაც ალლაჰის თვალში სწორია მანამ, სანამ არ აღმოაჩენს სწავლულს, რომელსაც უნდა სთხოვოს

და ისწავლოს. დაუშვებელია ასეთი ადამიანის (სწავლულის) ძიების გაჭიანურება. არ არის გამართლებული ამ საკითხში ყოყმანით დაველოდოთ. თუ იგი ყოყმანით ელოდება, ის ხდება ურწმუნო.

მიღრაჯი (ცად ამაღლება) მართალია, ვინც უარყოფს ის გზასაცდენილი და ბიდღათზე (ისლამში არარსებულზე) მიმყოლია.

ყიამეთის ძირითადი ნიშნებია: დეჯჯალის მოსვლა, იე'ჯუჯისა და მე'ჯუჯის გამოჩენა, მზის დასავლეთიდან ამოსვლა, და შუამავალ ღისას (მშვიდობა მას) ციდან ჩამოსვლა. სწორედ ესაა ყიამეთის ნიშნები. ესაა საჰიჰი (ზუსტი/უტყუარი) ამბავი და უნდა გვჯერავდეს.

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"ვისზეც ალლაჰი ინებებს მას დაადგენს სწორ გზაზე." (სურა ბაყარა 213)

დასასრული

ვესიეთი

وصية

იმამ ებუ ჰანიფემ (რაჰ.ა) მეჯლისში მეგობრების წინ წარსდგა და თქვა: ეი ჩემო მეგობრებო და ძმებო, ეჰლი სუნნეთ ველ ჯემაღეთი 12 კრიტერიუმისგან შედგება. ვისაც ეს კრიტერიუმები არ გააჩნია ეს ჩვენგან არ არის ის ბიდა'ათზე (სიახლეზე) მიმყოლთაგანია, ხოლო ვისაც რწმენის ეს კრიტერიუმები გააჩნია მისთვის იქნება იქმყვენად შეფაღეთი (შეწევნა) ჩვენი შუამავლისა ﷺ.

პირველი კრიტერიუმი

რწმენა ენით წარმოთქმა და გულით დადასტურებაა. [2]

მხოლოდ წარმოთქმა რწმენად არ ჩაითვლება, რადგან ეს რომ სწორი ყოფილიყო მაშინ ყველა მუნაფიყი (ორპირი) მორწმუნე იქნებოდა. [3]

ასევე მხოლოდ ცოდნაც რწმენად არ ჩაითვლება რადგან ეს რომ სწორი ყოფილიყო მთლიანად ეჰლი ქითაბი მორწმუნედ ჩაითვლებოდა. [4]

---

[2] ანალოგიურად იმამი ტაჰავიც ამბობს რომ რწმენა ენით წარმოთქმა და გულით დადასტურებაა, თავისი წიგნიდან აყიდეთუტ ტაჰავიიე წესი 83.

[3] მუნაფიყები მხოლოდ ენით ამოწმებენ ხოლო მათ გულში რწმენა არ გააჩნიათ.

[4] ეჰლი ქითაბი ეწოდება ქრისტიანებსა და იუდეველებს,

მუნაფიყების შესახებ დიადი ალლაჰი ასე ბრძანებს:

„და ალლაჰი ამოწმებს რომ მუნაფიყები ცრუნი არიან.“ [5] მათ რწმენას არ ამართლებს არამედ მოუწოდებს მათ.

დიადი ალლაჰი ეჰლი ქითაბის შესახებ ამბობს: „რომელთაც ვუბოძეთ წიგნი (ეჰლი ქითაბი) ისე იცნობენ მას (შუამავლის მოვლენის თვისებებს) როგორც იცნობენ მათ შვილებს.“ [6] [7]

რწმენა არც იზრდება და არც მცირდება. უეჭველად რწმენა არ შემცირება, მაგრამ ურწმუნოება გაიზრდება და რწმენა არ გაიზრდება მაგრამ ურწმუნოება შემცირდება.[8]

როგორ შეიძლება ერთი ადამიანი იყოს ერთდროულად მორწმუნეც და ურწმუნოც?!

მორწმუნე ჭეშმარიტად მორწმუნეა ხოლო ურწმუნო კი ჭეშმარიტად ურწმუნო.[9]

---

[5] სურა მუნაფიყუნი აიათი 1

[6] სურა ბაყარა აიათი 146

[7] ანუ ეჰლი ქითაბმა (ქრისტიანებმა და ებრაელებმა) კარგად იციან ეს რელიგია და ჩვენი შუამავალი მაგრამ არ სჯერავთ მისი. ესაა არგუმენტი იმისა რომ მხოლოდ ცოდნა საკმარისი არაა, მას რწმენაც სჭირდება.

[8] რწმენა არც გაიზრდება და არც შემცირდება ხოლო ურწმუნოება შეიძლება გაიზარდოს ან შემცირდეს

[9] ასე უნდა ვიწამოთ მორწმუნეებმა. მორწმუნე მორწმუნედ უნდა ვიცნოთ და ურწმუნო ურწმუნოდ.

არ არსებობს ეჭვი რწმენაში და ასევე არ არსებობს ეჭვი ურწმუნოებაში.

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

„აი ზუსტად ეგენი არიან ჭეშმარიტი მორწმუნენი“ [10]

და ასევე ბრძანებს:

„აი ზუსტად ეგენი არიან ჭეშმარიტი ურწმუნონი“ [11]

და რომლებიც წარმოადგენენ მუჰამმედის ﷺ უმმეთს [12] ისინი ყველა მორწმუნენი არიან და არ არიან ურწმუნონი.

ჩვენ ვაღიარებთ რომ რწმენა არ აირს მოქმედება და მოქმედება არ არის რწმენა.[13]

არსებობს არგუმენტ იმისა რომ მორწმუნეების ნამოქმედარი უფრო მაღალია სხვებთან [14] შედარებით. და არ არის ნებადართული თქვა რომ, მათი რწმენა გაიზარდა. და როცა ქალს ექნება მენსტრუაცია, დიადი ალლაჰი აღადგენს მის ლოცვასა და მარხვას. და არ არის ნებადართული რომ ვთქვათ რომ ალლაჰმა

---

[10] სურა ენფალი აიათი 4

[11] სურა ნისა აიათი 151

[12] მუჰამმედის მიმდევრები (იგივე უმმეთი მუჰამმედი)

[13] იმამი ებუ ჰანიფეს აზრით რწმენა ენით წარმოთქმა და გულით დადასტურებაა. ხოლო მოქმედება არ აირს რწმენის ნაწილი. მსგავს აზრს იზიარებენ იმამი ეშღარი და იმამი მათურიდი (ალლაჰმა შეიწყალოს ისინი).

[14] ურწმუნოებთან

აღუდგინა მას რწმენა ან ებრძანა მას დაეტოვებინა რწმენა.[15]

შარიღი[16] ამბობს: მარხვაზე უარის მთქმელი შედეგში დაზარალდება. მაგრამ არ არის ნებადართული რომ ვთქვათ რომ მან რწმენა დატოვა და შემდეგში დაზარალდება. შეიძლება ითქვას რომ ღარიბის მიერ ზექათის გაცემა საჭირო არ არის, მაგრამ არ შეიძლება ითქვას რომ ღარიბის რწმენა საჭირო არ არისო.[17]

კარგისა და ცუდის თაყდირი[18] ალლაჰისგანაა. და ვინც იტყვის ამ ორიდან რომელიმეზე რომ, ეს ალლაჰისგან არ არის ის ვფიცავ ალლაჰს ის გახდება ურწმუნო, მისი რწმენა ბათილია.[19]

---

[15] ანუ მოქმედება რომ რწმენის ნაწილი ყოფილიყო მენსტრუაციაში მყოფი ქალი ვერ ჩაითვლებოდა მორწმუნედ.
[16] შარიათზე მიმყოლები.
[17] აქედან გამომდინარე მოქმედება არ ითვლება რწმენის ნაწილად.
[18] თაყდირი - ალლაჰის სიძლიერის წარმოჩინება და მოვლენა ამ ქვეყნად
[19] მისი თევჰიდი ბათილია

მეორე კრიტერიუმი

ჩვენ ვამოწმებთ რომ სამი სახის მოქმედება არსებობს. სავალდებულო[20], ძვირფასი[21] და საწინააღმდეგო[22].

სავალდებულო საქმეები: ეს დიადი ალლაჰის ბრძანებებია, მისი სურვილები, მისი სიყვარული, მისი კმაყოფილება, მისი სამართლიანობა, მისი სიძლიერე, მისი გაჩენის უნარი, მისი სიბრძნე, მისი ცოდნა, მისი სიკეთე, რომელიც დაწერილია მის მიერ ლევჰი მაფუზში.[23]

ძვირფასი საქმეები: ეს არ არის ალლაჰის ბრძანება მაგრამ მასზე არის, ალლაჰის სურვილები, მისი სიყვარული, მისი კმაყოფილება, მისი სამართლიანობა, მისი სიძლიერე, მისი გაჩენის უნარი, მისი სიბრძნე, მისი ცოდნა, მისი სიკეთე, რომელიც დაწერილია მის მიერ ლევჰი მაფუზში.

საწინააღმდეგო საქმეები: ეს არ არის ალლაჰის ბრძანება მაგრამ არის მისი სურვილები, მაგრამ არ

---

[20] ფარძი - სავალდებულო, რაც ალლაჰმა დაგვიდგინა სავალდებულოდ.

[21] ძვირფასი საქმეები იგულისხმება სუნნეთი, რომლის გაკეთებაც სასარგებლო და ძვირფასია.

[22] საწინააღმდეგო ეს ისეთი მოქმედებებია რაც ჩვენს რელიგიაში იკრძალება.

[23] ლევჰი მაჰფუზი არის ადგილი არშის ზემოთ, რომელზეც წერია ყველაფერი, ყოველი რელიგიური წიგნი და ბედისწერაც. ეს დაწერილია ყალემით (კალმით) რომელიც დაიწერა ალლაჰის ბრძანებით.

არის მისი სიყვარული, არ არის მისი კმაყოფილება, არის მისი სამართლიანობა, ესეც მისი სიძლიერეა, მასში არ არის მისი სიკეთე, განერიდე მას ალლაჰის დახმარებით, ეს იცის ალლაჰმა, რომელიც დაწერილია მის მიერ ლევჰი მაფუზში

მესამე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, დიადი ალლაჰი განაგებს ‘არშს,[24] ყოველგვარი საჭიროებისა და განლაგების გარეშეა. დიადი ალლაჰი იცავს ‘არშს და ყოველ მის გაჩენილებს. ალლაჰს რომ ესაჭიროებოდეს ადგილი ან სადმე განლაგება, მაშინ როგორც მისი გაჩენილები, ვერ შეძლებდა ალლაჰი ყველაფრის, არაფრისგან გაჩენას.რომელიმე ადგილზე ყოფნა ან განლაგება რომ სჭირდებოდეს დიად ალლაჰს მაშინ სად იყო ალლაჰი სანამ იგი ‘არშს გააჩენდა? დიადი ალლაჰი მსგავსი რამეებისგან შორსაა.[25]

---

[24] თვისება ისთივა. ეს თვისება მუთეშშაბიჰ თვისებებს განეკუთვნება და მისი მნიშვნელობა მხოლოდ ალლაჰმა იცის.
[25] აქედან გამომდინარე არავის აქვს უფლება თქვას რომ დიადი ალლაჰი ცაშია ან ‘არშზეა. იმამი ებუ ჰანიფე ფიყჰულ ებსატში ასე წერს:
-სად არის ალლაჰი?
=>

მეოთხე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, ყურანი ალლაჰის სიტყვებია[26] და არ არის მაჰლუყი.[27]

ეს არის ვაჰი (მოსული ბრძანება) და მოვლენილია მის (ალლაჰის) მიერ. ეს არის ალლაჰის თვისება, თუ არ იქნება ის (ალლაჰი) არ იქნება მაშინ მის გარდა არაფერი. ჭეშმარიტად ეს არის თვისება დიად ალლაჰის.

დაწერილი ფურცლებზე. წარმოთქმული ენით და შენახული გულში. მელანი, ქაღალდი და დაწერილები ყველა მაჰლუყია (გაჩენილია). ეს ყველაფერი მსახურების მიერ შედგენილია. მაგრამ ალლაჰის სიტყვები არ არის ქმნილება. უეჭველად დაწერილი,

---

-ალლაჰი არის მაგრამ მას ადგილი არ გააჩნია. სანამ ადგილი გაჩნდებოდა დიადი ალლაჰი არსებობდა, სანამ სიტყვა „სად" გაჩნდებოდა მანამდე არსებობდა ალლაჰი. დიადი ალლაჰი ყველაფრის გამჩენია.
(ფიყჰულ ებსატი გვ:17)
უდიდესი ჰანეფი სწავლული 'ალლამე ალიულ ყარი თავის წიგნში შერჰულ ემალი'ში წერს: „ჩვენ გავრიყეთ მუღთეზილესა და ყადერიეს ჯგუფი რომელიც ამტკიცებდნენ რომ ალლაჰი ყველგანაა, ასევე გავრიყეთ მუშებბიჰესა და ქერამიიეს ჯგუფები რომლებიც ამტკიცებდნენ რომ ალლაჰი არის 'არშზე"
(შერჰულ ემალი გვ:7)
26 ამას აღიარებს ყველა ეჰლი სუნნეთის მიმდევრები. ამ დებულებას უარყოფენ მუღთეზილესა და ჯეჰმიე ჯგუფები.
27 მეჰლუყი ანუ ქმნილება (ალლაჰის გაჩენილი, ქმნილება)

ასოზგერები და სიტყვები ეს გაგებისთვის საჭირო მითითებებია, მის გარეშე ვერ შევიცნობთ ყურანს. ეს სიტყვები დიად ალლაჰისგანაა და ვინც იტყვის რომ ალლაჰის სიტყვები მაჰლუყია დიად ალლაჰს ვფიცავ, ის ურწმუნოა. და ვინც დიად ალლაჰს სცემს თაყვანს, რაც მისი სიტყვები იყო იკითხება იწერება და ინახება მისგან გადახვევის გარეშე.[28]

მეხუთე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, ყველაზე საუკეთესო უმმეთები[29] ჩვენი შუამავლის (მშვიდობა მას) შემდეგ არიან: ებუ ბექირ სიდდიყი, შემდეგ ʻუმარი, შემდეგ ʻუსმანი და შემდეგ ʻალი (დაე ალლაჰი იყოს მაგთან კმაყოფილი).

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

„და პირველწარმატებულნი, და პირველწარმატებულნი. სწორედ ეგენი არიან წარმატებულნი. ნეტარების ბაღებში“[30]

და ყველა ვინც არიან პირველწარმატებულნი ისინი არიან ძვირფასნი. და ალლაჰს უყვარს ღვთისმოშიშნი და არ უყვარს მუნაფიყები.

---

[28] ინახება უნაკლოდ.

[29] უმმეთები - მიმდევრები

[30] სურა ვაყიღათი აიათები 10,11,12

მეექვსე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, მსახური მასთან ერთად ყოველი გაკეთებული საქმეები, მისი სიტყვები, მისი ცოდნა, მის მიერ წარმოთქმული (სიტყვები) არის მაჰლუყი (გაჩენილი).

მეშვიდე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, უეჭველად დიად ალლაჰმა გააჩინა ქმნილებები, და ისინი არ არიან ძლიერები, ისინი სუსტები და უმწეოებო არიან. დიადი ალლაჰი გამჩენი და სარჩოს მომცემია.

ამის შესახებ დიადი ალლაჰი ბრძანებს: "იგია ალლაჰი, რომელმაც გაგაჩინა თქვენ, მერე კი სარჩო გიბოძათ. მერე მოგაკვდინებთ და მერე გაგაცოცხლებთ"[31]

ცოდნის შეძენა ჰალალია, ყველა ქონება რაც ჰალალიდანაა ჰალალია ხოლო ყველა ქონება რომელიც ჰარამიდანაა ჰარამია. სამი კატეგორიის ხალხი არიან: მორწმუნე რომელთაც აქვთ გულწრფელი რწმენა. ურწმუნო (ქააფირი) რომელიც არის უმადური ურწმუნოებაში.

მუნაფიყი (ორპირი) რომელიც არის ნიფაყში (ორპირპბაში).

---

[31] სურა რუმი აიათი 40

დიად ალლაჰმა სავალდებულოდ უქცია მორწმუნეებისთვის მოქმედება (ლოცვა მარხვა და ასე შემდეგ), ურწმუნოებისთვის რწმენა და მუნაფიყებისთვის გულწრფელობა (იჰლასი).

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"ეი ადამიანებო გეშინოდეთ თქვენი ღმერთის"[32]

ამ აიათის მნიშვნელობა შემდეგია: ეი თქვენ მორწმუნენო, დაემორჩილეთ ალლაჰს. ეი თქვენ ურწმუნოებო, ირწმუნეთ (ალლაჰის). ეი თქვენ მუნაფიყებო იყავით გულწრფელნი.

მერვე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, ისთიტაღათი (მსახურის მოქმედებისათვის საჭირო ძალა) არც მოქმედებაზე ადრეა და არც მოქმედების შემდეგ, იგი მოქმედების ერთადაა. ისთიტაღათი მოქმედებაზე რომ ადრე ყოფილიყო მაშინ ისინი მდიდრები იქნებოდნენ, ხოლო ეს აიეთს ეწინააღმდეგება რადგან ალლაჰი ბრძანებს:

[32] სურა ჰაჯი აიათი 1

"მე მდიდარი ვარ ხოლო თქვენ ღარიბნი"[33]

ხოლო ისთიტაღათი მოქმედების შემდეგ ვერ იქნება რადგან მოქმედებას ძალისა და ისთიტაღათის გარეშე რამის გარეშე არაფერი შეუძლია.

მეცხრე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, ჰუფზე[34] მესჰის[35] გაკეთება სავალდებულოა, ვისაც ესაჭიროება იმისთვის ერთი დღე, დილითა და საღამოთი. და მგზავრისათვის სამი დღე-ღამე. ეს ჰადისი არის მუთევათირი და ვინც ამას უარყოფს ურწმუნო გახდება.

მგზავრობაში ყოფნის დროს ლოცვის შემოკლება და მარხვის არ დაცვა არის ნებადართული.

ამის შესახებ დიადი ალლაჰი ბრძანებს: "და როცა მოგზაურობთ ამ მიწაზე, ცოდვად არ გეთვლებათ, თუ ლოცვას შეამოკლებთ"[36]

---

[33] სურა მუჰამმედი აიათი 38

[34] ჰუფი იგივე მესთი. ეს არის სპეციალური ფეხსაცმელი. მას ტყავის წინდებსაც კი უწოდებენ. იგი არ ატარებს წყალს.

[35] მესჰი იგივე ხელის გადასმა.

[36] სურა ნისა აიათი 101

და ასევე ბრძანებს:

"(მარხვა გევალებათ) განსაზღვრულ დღეებში. თუ რომელიმე თქვენგანი ავადაა ან გზაშია, იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში."[37]

მეათე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, უეჭველად ალლაჰმა უბრძანა კალამს[38] რომ დაეწერა (ლევჰი მაჰფუზზე), ყალემმა ჰკითხა: რა დაწერა ეი ჩემო ღმერთო? დიად ალლაჰმა კი უთხრა: ის რაც უნდა მოხდეს ყიამეთის (წარღვნის) დღემდე[39].

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"და ყოველივე, რაც ქმნეს, დაცულ წიგნშია, და ყველაფერი მცირე და დიდი აღნუსხულია."[40]

---

[37] სურა ბაყარა აიათი 184

[38] ყალემი რომლითაც დაიწერა ლევჰი მაჰფუზი

[39] ებუ დავუდი სუნნეთი 16, თირმიზი ყადერი 17, მუსნედი აჰმედი 5/217,218,219

[40] სურა ყამერი აიათები 52-53

მეთერთმეტე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, არსებობს საფლავში ტანჯვა (ცოდვილთათვის), და ასევე დაკითხვა მუნქერ და ნექირ[41] ანგელოზების მიერ მართალია.

არსებობს ჰადისიც. სამოთხე და ჯოჯოხეთიც მართალია. ორივე გაჩენილია მათი მიმდევრებისთვის. სამოთხე გაჩენილია მორწმუნისთვის.

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"რომელიც გამზადებულია ღვთისმოშიშთათვის"[42] და ჯოჯოხეთი გააჩინა ურწმუნოთათვის.

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"რომელიც გამზადებულია ურწმუნოთათვის"[43]

სამოთხე და ჯოჯოხეთი გაჩენილია სარგებლისა და სასჯელისთვის. მიზანი (სასწორი) მართალია.

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"და ჩვენ განვაწესებთ სამართლის სასწორებს აღდგომის დღეს, მაშინ არავინ არ დაიჩაგრება."[44]

წიგნის[45] წაკითხვა მართალია.

---

[41] დამკითხავი ანგელოზები

[42] სურა ალი იმრანი აიათი 133

[43] სურა ბაყარა აიათი 24

[44] სურა ენბია აიათი 47

[45] ნამოქმედართა წიგნი. რომელშიც აღწერილია ადამიანის საქმიანობა დაბადებიდან გარდაცვალებამდე. მას ამელ

დიადი ალლაჰი ბრძანებს:

"განკითხვის დღეს წარვუდგენთ მას წიგნს, რომელიც გადაშლილი დახვდება მას"[46]

მეთორმეტე კრიტერიუმი

ჩვენ ვაღიარებთ რომ, დიადი ალლაჰი გააცოცხლებს ყველა სხეულს როდესაც ისინი მოვდებიან, 50000 წლის შემდეგ. გააცოცხლებს მას ალლაჰი სარგებელისა და სასჯელისთვის.

როგორც ბრძანებს ალლაჰი:

"აუცილებლად დადგება და იმიტომ, რომ ალლაჰი აღადგენს მათ, ვინც სამარეშია"[47]

სამოთხიდან დაინახავენ დიად ალლაჰს მორწმუნენი რომელიც იქნება "როგორ"-ის, მხარის და მსგავსების გარეშე ეს მართალია[48].

დეფთერსაც ეძახიან. ამელ ნამოქმედარს ჰქვია ხოლო დეფთერი კი წიგნს. მასში ყველა წამი უკლებრივაა შეტანილი. იმქვეყნად ყველას ამ წიგნებს მისცემენ. სწორედ იქ იქნება დაწერილი ჩვენი ცოდვა და მადლი. ამის შემდეგ აიწონება ცოდვაცაა და მადლიც.

[46] სურა ისრა აიათი 13

[47] სურა ჰაჯი აიათი 7

[48] მასზე არ დაისმის კითხვა როგორ. ასევე ალლაჰს მხარე (იგივე ჯიჰეთი) არ გააჩნია ანუ იგი არც მაღლაა არც დაბლა

იმქვეყნად რომ ჩვენი შუამავალი ﷺ გაუკეთებს შეფაღეთს ცოდვილ ხალხს, მართალია. ძვირფასი 'აიშე (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) ძვირფასი ჰატიჯეს (ალლაჰი იყოს მისით კმაყოფილი) შემდეგ ყველაზე ძვირფასი ქალია. იგი მორწმუნეთა დედაა. რაფიზები (შიიტები) მას მრუშობის ცილს სწამებენ. ვინც მას ცილს აწამებენ აი სწორედ ისინი არიან "მრუშის შვილი"[49].

დიად ალლაჰმა სამოთხე მორწმუნეებისთვის ხოლო ჯოჯოხეთი ურწმუნოებისთვის გააჩინა.

დიადი ალლაჰი მორწმუნეებზე ბრძამებს: "აი ისინი არიან სამოთხის ბინადარნი, და იქ დარჩებიან სამუდამოდ."[50]

ხოლო დიადი ალლაჰი ურწმუნოებზე ბრძანებს: "ცეცხლის ბინადარნი არიან ისინი, იქ იქნებიან სამუდამოდ დამკვიდრებულნი."[51]

დასასრული

არც აღმოსავლეთით არც დასავლეთით და ასე შემდეგ. და არც არავის მსგავსია. მსგავსად წერს ებუ ჰანიფე ფიყჰულ ექბერსა და ებსატშიც.

[49] მრუში ქალის შვილები

[50] სურა ბაყარა აიათი 82

[51] სურა ბაყარა აიათი 39

ფიყჰულ ექბერის
არაბული ხელნაწერები

الفقه الاكبر

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

اصل التوحيد ومايصح الاعتقاد عليه يجب ان يقول آمنت بالله وملائكته وكتبه ورسله والبعث بعد الموت والقدر خيره وشره من الله تعالى والحساب والميزان والجنة والنار حق كله : والله تعالى واحد لا من طريق العدد ولكن من طريق انه لا شريك له قل هو الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد: لا يشبه شيئا من الاشياء من خلقه ولا يشبهه شيء من خلقه لم يزل ولا يزال باسمائه وصفاته الذاتية والفعلية اما الذاتية فالحياة والقدرة والعلم والكلام والسمع والبصر والارادة واما الفعلية فالتخليق والترزيق والانشاء والابداع والصنع وغير ذلك من صفات الفعل: لم يزل ولا يزال باسمائه وصفاته لم يحدث له اسم ولا صفة لم يزل عالما بعلمه والعلم صفة فى الازل وقادرا بقدرته والقدرة صفة فى الازل ومتكلما بكلامه والكلام صفة فى الازل وخالقا بتخليقه والتخليق صفة فى الازل وفاعلا بفعله والفعل صفة فى الازل والفاعل هو الله تعالى والفعل صفة فى الازل والمفعول

(مخلوق)

مخلوق وفعل الله تعالى غير مخلوق وصفاته فى الازل غير محدثة ولا مخلوقة فمن قال انها مخلوقة او محدثة او وقف او شك فيها فهو كافر بالله تعالى : والقرآن كلام الله تعالى فى المصاحف مكتوب وفى القلوب محفوظ وعلى الالسن مقروء وعلى النبى عليه الصلاة والسلام منزل ولفظنا بالقرآن مخلوق وكتابتنا له مخلوقة : وقراءتنا له مخلوق والقرآن غير مخلوق: وماذكر الله تعالى فى القرآن حكاية عن موسى وغيره من الانبياء عليهم الصلاة والسلام وعن فرعون وابليس فان ذلك كله كلام الله تعالى اخبار اعنهم وكلام الله تعالى غير مخلوق وكلام موسى وغيره من المخلوقين مخلوق والقرآن كلام الله تعالى فهو قديم لا كلامهم: وسمع موسى عليه السلام كلام الله تعالى كما قال الله تعالى وكلم الله موسى تكليما وقد كان الله تعالى متكلما ولم يكن كلم موسى عليه السلام وقد كان الله تعالى خالقا فى الازل ولم يخلق الخلق ليس كمثله شئ وهو السميع البصير فلما كلم الله موسى كلمه بكلامه الذى هو له صفة فى الازل وصفاته كلها بخلاف صفات المخلوقين يعلم لا كعلمنا ويقدر لا كقدرتنا ويرى لا كرؤيتنا ويسمع لا كسمعنا ويتكلم لا ككلامنا: ونحن نتكلم بالآلات والحروف والله تعالى يتكلم بلا آلة ولا حروف والحروف مخلوقة وكلام الله تعالى غير مخلوق وهو شئ لا كالاشياء ومعنى الشئ اثباته بلا جسم ولا جوهر ولا عرض ولا حد له ولا ضد له ولا ند له ولا مثل له : وله يد ووجه ونفس كما ذكره الله تعالى فى القرآن فما ذكره الله تعالى

فى القرآن من ذكر الوجه واليد والنفس فهوله صفات بلا كيف ولا يقال ان يده قدرته اونعمته لان فيه ابطال الصفة وهو قول اهل القدر والاعتزال ولكن يده صفته بلا كيف وغضبه ورضاؤه صفتان من صفاته الله تعالى بلا كيف: خلق الله تعالى الاشياء لامن شئ وكان الله تعالى عالما فى الازل بالاشياء قبل كونها وهو الذى قدر الاشياء وقضاها ولا يكون فى الدنيا ولا فى الآخرة شئ الا بمشيته وعلمه وقضائه وقدره وكتبه فى اللوح المحفوظ ولكن كتبه بالوصف لا بالحكم: والقضاء والقدر والمشيئة صفاته فى الازل بلا كيف يعلم الله تعالى المعدوم فى حال عدمه معدوما ويعلم انه كيف يكون اذا اوجده ويعلم الله تعالى الموجود فى حال وجوده موجودا ويعلم انه كيف يكون فناؤه ويعلم الله القائم فى حال قيامه قائما واذا قعد فقد علمه قاعدا فى حال قعوده من غير ان يتغير علمه او يحدث له علم ولكن التغير والاختلاف يحدث فى المخلوقين: خلق الله تعالى الخلق سليما من الكفر والايمان ثم خاطبهم وامرهم ونهاهم فكفر من كفر بفعله وانكاره وجحوده الحق بخذلان الله تعالى اياه وآمن من آمن بفعله واقراره وتصديقه بتوفيق الله تعالى اياه ونصرته له: اخرج ذرية آدم من صلبه على صور الذر فجعلهم عقلاء فخاطبهم وامرهم بالايمان ونهاهم عن الكفر فاقروا له بالربوبية فكان ذلك منهم ايمانا فهم يولدون على تلك الفطرة ومن كفر بعد ذلك فقد بدل

(وغير)

وغير ومن آمن وصدق فقد ثبت عليه وداوم : ولم يجبر احداً من خلقه على الكفر ولا على الايمان ولا خلقهم مؤمنا ولا كافرا ولكن خلقهم اشخاصا والايمان والكفر فعل العباد ويعلم الله تعالى من يكفر فى حال كفره كافرا فاذا آمن بعد ذلك علمه مؤمنا فى حال ايمانه واحبه من غير ان يتغير علمه وصفته : وجميع افعال العباد من الحركة والسكون كسبهم على الحقيقة والله تعالى خالقها وهى كلها بمشيئته وعلمه وقضائه وقدره والطاعات كلها ماكانت واجبة بامر الله تعالى وبمحبته وبرضائه وعلمه ومشيئته وقضائه وتقديره والمعاصى كلها بعلمه وقضائه وتقديره ومشيئته لا بمحبته ولا برضائه ولا بامره : والانبياء عليهم الصلاة والسلام كلهم منزهون عن الصغائر والكبائر والكفر والقبائح وقد كانت منهم زلات وخطايا ومحمد عليه الصلاة والسلام حبيبه وعبده ورسوله ونبيه وصفيه ومنتقاه ولم يعبد الصنم ولم يشرك بالله تعالى طرفة عين قط ولم يرتكب صغيرة ولا كبيرة قط : وافضل الناس بعد النبيين عليهم الصلاة والسلام ابو بكر الصديق ثم عمر بن الخطاب الفاروق ثم عثمان بن عفان ذوالنورين ثم على بن ابى طالب المرتضى رضوان الله تعالى عليهم اجمعين عابدين ثابتين على الحق ومع الحق نتولاهم جميعا : ولانذكر احدا من اصحاب رسول الله الا بخير : ولانكفر مسلما بذنب من الذنوب وان كانت كبيرة اذا لم يستحلها ولانزيل عنه اسم الايمان ونسميه مؤمنا حقيقة

ويجوز ان يكون مؤمنا فاسقا غير كافر: والمسح على الخفين سنة والتراويح فى ليالى شهر رمضان سنة: والصلاة خلف كل بر وفاجر من المؤمنين جائزة: ولا نقول ان المؤمن لا تضره الذنوب ولا نقول انه لا يدخل النار ولا نقول انه يخلد فيها وان كان فاسقا بعد ان يخرج من الدنيا مؤمنا ولا نقول ان حسناتنا مقبولة وسيئاتنا مغفورة كقول المرجئة ولكن نقول من عمل حسنة بجميع شرائطها خالية من العيوب المفسدة والمعانى المبطلة ولم يبطلها بالكفر والردة حتى خرج من الدنيا مؤمنا فان الله تعالى لا يضيعها بل يقبلها منه ويثيبه عليها: وما كان من السيئات دون الشرك والكفر ولم يتب عنها صاحبها حتى مات مؤمنا فانه فى مشيئة الله تعالى ان شاء عذبه بالنار وان شاء عفا عنه ولم يعذبه بالنار اصلا: والرياء اذا وقع فى عمل من الاعمال فانه يبطل اجره وكذلك العجب: والآيات ثابتة للانبياء والكرامات للاولياء حق واما التى تكون لاعدائه مثل ابليس وفرعون والدجال مما روى فى الاخبار انه كان ويكون لهم لا نسميها آيات ولا كرامات ولكن نسميها قضاء حاجات لهم وذلك لان الله تعالى يقضى حاجات اعدائه استدراجا لهم وعقوبة لهم فيغترون به ويزدادون طغيانا وكفرا وذلك كله جائز ممكن: وكان الله تعالى خالقا قبل ان يخلق ورازقا قبل ان يرزق: والله تعالى يرى فى الآخرة ويراه المؤمنون وهم فى الجنة بأعين رؤسهم بلا تشبيه ولا كيفية ولا يكون بينه وبين خلقه مسافة: والايمان هو الاقرار والتصديق

(وايمان)

:وايمان اهل السماء والارض لا يزيد ولا ينقص من جهة المؤمن به ويزيد وينقص من جهة اليقين والتصديق: والمؤمنون مستوون فى الايمان والتوحيد متفاضلون فى الاعمال: والاسلام هو التسليم والانقياد لاوامر الله تعالى فمن طريق اللغة فرق بين الايمان والاسلام ولكن لا يكون ايمان بلا اسلام ولا يوجد اسلام بلا ايمان وهما كالظهر مع البطن : والدين اسم واقع على الايمان والاسلام والشرائع كلها: نعرف الله تعالى حق معرفته كما وصف الله نفسه فى كتابه بجميع صفاته وليس يقدر احد ان يعبد الله تعالى حق عبادته كما هو اهل له ولكنه يعبده بامره كما امر بكتابه وسنة رسوله : ويستوى المؤمنون كلهم فى المعرفة واليقين والتوكل والمحبة والرضاء والخوف والرجاء والايمان فى ذلك ويتفاوتون فيما دون الايمان فى ذلك كله: والله تعالى متفضل على عباده عادل قد يعطى من الثواب اضعاف ما يستوجبه العبد تفضلا منه وقد يعاقب على الذنب عدلا منه وقد يعفو فضلا منه : وشفاعة الانبياء عليهم الصلاة السلام حق وشفاعة نبينا عليه الصلاة والسلام للمؤمنين المذنبين ولاهل الكبائر منهم المستوجبين العقاب حق ثابت: ووزن الاعمال بالميزان يوم القيامة حق وحوض النبى عليه الصلاة والسلام حق والقصاص فيما بين الخصوم بالحسنات يوم القيامة حق وان لم تكن لهم الحسنات فطرح السيئات عليهم حق جائز: والجنة والنار مخلوقتان اليوم لاتفنيان ابداً

ولا تموت الحور العين ابدا ولا يفنى عقاب الله تعالى وثوابه سرمدا: والله تعالى يهدى من يشاء فضلا منه ويضل من يشاء عدلا منه واضلاله خذلانه وتفسير الخذلان ان لا يوافق العبد على ما يرضاه عنه وهو عدل منه وكذا عقوبة المخذول على المعصية: ولا يجوز ان تقول ان الشيطان يسلب الايمان من العبد المؤمن قهرا وجبرا ولكن تقول العبد يدع الايمان فحينئذ يسلب منه الشيطان: وسؤال منكر ونكير حق كائن فى القبر واعادة الروح الى جسد فى قبره حق وضغطة القبر وعذابه حق كائن للكفار كلهم ولبعض عصاة المؤمنين حق جائز وكل شئ ذكره العلماء بالفارسية من صفات الله تعالى عز اسمه فجائز القول به سوى اليد بالفارسية ويجوز ان يقال بروى خداى عز وجل بلا تشبيه ولا كيفية: وليس قرب الله تعالى ولا بعده من طريق طول المسافة وقصرها ولكن على معنى الكرامة والهوان والمطيع قريب منه بلا كيف والعاصى بعيد منه بلا كيف والقرب والبعد والاقبال يقع على المناجى: وكذلك جواره فى الجنة والوقوف بين يديه بلا كيفية: والقرآن منزل على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو فى المصاحف مكتوب وآيات القرآن فى معنى الكلام كلها مستوية فى الفضيلة والعظمة الا ان لبعضها فضيلة الذكر وفضيلة المذكور مثل آية الكرسى لان المذكور فيها جلال الله تعالى وعظمته وصفاته فاجتمعت فيها فضيلتان فضيلة الذكر وفضيلة المذكور

(ولبعضها)

ولبعضها فضيلة الذكر فحسب مثل قصة الكفار وليس للمذكور فيها فضل وهم الكفار وكذلك الاسماء والصفات كلها مستوية في العظمة والفضل لا تفاوت بينهما: ووالدا رسول الله عليه السلام ماتا على الجاهلية وقاسم وطاهر وابراهيم كانوا بنى رسول الله صلى الله عليه وسلم وفاطمة ورقية وزينب وام كلثوم كن جميعا بنات رسول الله صلى الله عليه وسلم: واذا اشكل على الانسان شئ من دقايق علم التوحيد فانه ينبغي له ان يعتقد في الحال ماهو الصواب عند الله تعالى الى ان يجد عالما فيسأله ولا يسعه تأخير الطلب ولا يعذر بالوقف فيه ويكفر ان وقف: وخبر المعراج حق ومن رده فهو مبتدع ضال وخروج الدجال ويأجوج ومأجوج وطلوع الشمس من مغربها ونزول عيسى عليه السلام من السماء وسائر علامات يوم القيامة على ماوردت به الاخبار الصحيحة حق كائن والله تعالى يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

ვესიეთის
არაბული ხელნაწერები

اعلموا يا أصحابي وإخواني أنَّ مذهبَ أهلِ السُّنَّةِ والجماعةِ على اثنَتَي عشرةَ خَصْلةً، فمَن كانَ يَستَقيمُ على هذه الخِصالِ لا يكونُ مُبتَدِعاً، ولا صاحِبَ هوىً، فعليكم بهذه الخِصالِ حتى تكونوا في شفاعةِ سيِّدنا محمَّدٍ عليه الصلاة والسلام.

الأولى: الإيمانُ إقرارٌ باللسان وتصديقٌ بالجَنان، والإقرارُ وحدَه لا يكونُ إيماناً، لأنه لو كان إيماناً لكانَ المنافقونَ كلُّهم مُؤمِنين، وكذلك المعرفةُ وحدَها لا تكونُ إيماناً، لأنها لو كانت إيماناً لكانَ أهلُ الكتابِ كلُّهم مُؤمِنين، قال اللهُ تعالى في حقِّ المنافقين: ﴿وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾ ﴿واللهُ يَشْهَدُ إنَّ الـمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ [المنافقون: ١] وقال تعالى في حقِّ أهلِ الكتاب: ﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَعْرِفُونَهُۥ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَآءَهُمْ﴾ [البقرة: ١٤٦].

والإيمانُ لا يزيدُ ولا ينقُصُ؛ لأنه لا يُتصوَّرُ نُقصانُه إلا بزيادةِ الكُفرِ، ولا تُتصوَّرُ زيادتُه إلا بنُقصانِ الكُفرِ، وكيف يجوزُ أن يكونَ الشخصُ الواحدُ في حالةٍ واحدةٍ مؤمناً وكافراً؟!

والـمُؤمِنُ مُؤمِنٌ حقّاً، والكافِرُ كافِرٌ حقّاً، وليسَ في الإيمانِ شكٌّ، كما أنه ليس في الكُفرِ شكٌّ، لقوله تعالى: ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ [الأنفال: ٤]، و﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ حَقًّا﴾ [النساء: ١٥١]، والعاصون من أمّةِ محمّدٍ ﷺ كلُّهم مؤمنون وليسوا بكافرين.

والعَمَلُ غيـرُ الإيمـانِ، والإيمـانُ غيرُ العملِ، بدليلِ أنَّ كثيراً من الأوقاتِ يَرتَـفِعُ العملُ عن الـمُؤمِنِ، ولا يـجوزُ أن يُقال: ارتَفَعَ عنه الإيمـانُ، فإنَّ الحائِضَ رَفَعَ اللهُ سُبحانه وتعالى عنها الصَّلاةَ، ولا يـجوزُ أن يُقال: رفَعَ عنها الإيمـانَ وأمَرَها بتَـرْكِ الإيمـانِ، وقد قالَ لـها الشَّارعُ: دَعِي الصَّومَ ثمَّ اقضِيـهِ، ولا يـجوزُ أن يُقال: دَعِي الإيمـانَ ثمَّ اقضِيهِ، ويـجوزُ أن يُقال: ليس على الفقيـر الزَّكاةُ، ولا يـجوزُ أن يُقال: ليس على الفقيـر الإيمـانُ.

وتقديرُ الخيـرِ والشرِّ كلِّه من الله تعالى؛ لأنه لو زعمَ أحدٌ أنَّ تقديرَ الخيـرِ والشَّرِّ مِن غيـرِه لصارَ كافراً بالله تعالى وبَطَلَ توحيدُه.

والثاني: نُقِرُّ بأنَّ الأعمـالَ ثلاثةٌ: فريضةٌ وفضيلةٌ ومعصيةٌ، فالفريضةُ بأمرِ الله ومشيئتِه ومحبَّـتِه ورِضاه وقضائِه وقَدَرِه وتخليقِه وحُكمِه وعِلمِه وتوفيـقِه وكتابـتِه في اللوح المحفوظ.

والفضيلةُ ليست بأمرِ الله تعالى، ولكن بمشيئـتِـه ومحبَّـتِه ورِضاه وقضائِه وقَدَرِه وحُكمِه وعِلمِه وتوفيـقِه وتخليـقِه وكتابتِه في اللوح المحفوظ.

والمعصيةُ ليست بأمْرِ الله، ولكنْ بمشيئتِه لا بمحبَّـتِه، وبقضائِه لا برضاه، وبتقديرِه لا بتوفيـقِه، وبخِذلانِه وعِلمِه وكتابتِه في اللوح المحفوظ.

والثالث: نُقِرُّ بأنَّ اللهَ تعالى على العَرْشِ استَوى، من غيـرِ أن تكونَ له حاجةٌ واستقرارٌ عليه، وهو حافِظُ العَرشِ وغيرِ العرشِ من غير احتياجٍ، فلو كان مُحتاجاً لَـمَـا قَـدَرَ على إيجادِ العالَـمِ وتدبيـرِه كالمخلوقين، ولو كان محتاجاً إلى الجلوس والقرار فقبلَ خَلْقِ العرشِ أين كانَ اللهُ؟ تعالى اللهُ عن ذلك علوّاً كبيراً.

والرابع: نقرُّ بأنَّ القرآنَ كلامُ الله غيرُ مخلوق ووحيُه وتنزيلُه، لا هو ولا غيرُه، بل هو صفتُه على التحقيق، مكتوبٌ في المصاحف، مقروءٌ بالألسنة، محفوظٌ في الصُّدور، غيرُ حالّ فيها، والحِبرُ والكاغَدُ والكِتابةُ كلّها مخلوقةٌ لأنها أفعالُ العباد، وكلامُ الله سبحانه وتعالى غيرُ مخلوق، لأنَّ الكتابةَ والحروفَ والكلماتِ والآياتِ دلالةُ القرآن لحاجةِ العِبادِ إليها، وكلامُ الله تعالى قائمٌ بذاته، ومعناه مفهومٌ بهذه الأشياء، فمَن قال بأنَّ كلامَ الله تعالى مخلوقٌ فهو كافرٌ بالله العظيم، والله تعالى معبودٌ لا يزال عمَّا كان، وكلامُه مقروءٌ ومكتوبٌ ومحفوظٌ من غير مزايلةٍ عنه.

والخامس: نقرُّ بأنَّ أفضلَ هذه الأمَّةِ بعدَ نبيِّنا محمَّدٍ ﷺ: أبو بكرٍ الصِّدِّيقُ، ثم عمرُ، ثم عثمانُ، ثم عليٌّ رضوان الله عليهم أجمعين، لقوله تعالى: ﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلسَّٰبِقُونَ ۝ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ ۝ فِى جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ [الواقعة: ١٠- ١٢]، وكلّ مَن كان أسبَقَ فهو أفضَلُ، ويُحبُّهم كلّ مؤمنٍ تقيٍّ، ويُبغِضُهم كلّ منافقٍ شقيٍّ.

السادس: نقرُّ بأنَّ العبدَ مع أعمالِه وإقرارِه ومعرفتِه مخلوقٌ، فلـمَّا كان الفاعلُ مخلوقاً فأفعالُه أولى أن تكون مخلوقةً.

والسابع: نقرُّ بأنَّ اللهَ تعالى خلقَ الخلقَ ولم يكن لهم طاقةٌ، لأنهم ضعفاءُ عاجزون، واللهُ خالقُهم ورازقُهم، لقوله تعالى: ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ [الروم: ٤٠]، والكَسْبُ حلالٌ، وجَمعُ المالِ من الحلال حلالٌ، وجمعُ المالِ من الحرام حرامٌ. والناسُ على ثلاثة أصنافٍ: المؤمِنُ الـمُخلِصُ في إيمانه، والكافِرُ الجاحِدُ في كُفرِه، والـمُنافِقُ الـمُداهِنُ في نِفاقِه. واللهُ تعالى فرَضَ

على الـمُؤمِنِ العملَ، وعلى الكافرِ الإيمانَ، وعلى الـمُنافقِ الإخلاصَ، لقوله تعالى: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ﴾ [النساء: ١]، يعني: أيُّـها المؤمنون أطيعوا، وأيُّـها الكافرون آمِنوا، وأيُّـها المنافقون أخلِصوا.

والثامن: نقرُّ بأنَّ الاستطاعةَ مع الفِعلِ، لا قبلَ الفِعلِ ولا بعدَ الفِعلِ، لأنه لو كان قبلَ الفِعلِ لكان العَبدُ مُستغنياً عن الله تعالى وقتَ الحاجة، وهذا خِلافُ حُكمِ النصِّ، لقوله تعالى: ﴿وَٱللَّهُ ٱلْغَنِيُّ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ﴾ [محمد: ٣٨]، ولو كان بعدَ الفِعلِ لكان من الـمُحالِ؛ لأنه حصولٌ بلا استطاعةٍ ولا طاقةٍ.

والتاسع: نقرُّ بأنَّ الـمسحَ على الـخُفَّين واجِبٌ للـمُقيم يوماً وليلةً، وللمسافر ثلاثةَ أيام ولياليها، لأنَّ الحديثَ ورد هكذا، فمَن أنكره يُـخشى عليه الكفـرُ، لأنه قريبٌ من الخبـرِ الـمُتواتر. والقَصْـرُ والإفطارُ في السَّـفَرِ رُخصـةٌ بنـصِّ الكتاب، لقوله تعالى: ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي ٱلْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَقْصُرُواْ مِنَ ٱلصَّلَوٰةِ﴾ [النساء: ١٠١]، وفي الإفطار قوله تعالى: ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ [البقرة: ١٨٤].

والعاشر: نقرُّ بأنَّ اللهَ تعالى أمرَ القَلَمَ بأن يَـكتُبَ، فقال القلمُ: ماذا أكتُبُ يا ربِّ؟! فقال اللهُ تعالى: اكتُبْ ما هو كائنٌ إلى يومِ القِيامة، لقوله تعالى: ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ ۞ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ [القمر: ٥٢-٥٣].

والحادي عشر: نقرُّ بأن عذابَ القبـرِ كائنٌ لا محالة، وسؤالَ مُنكَرٍ ونكيـرٍ حقّ لورود الأحاديث، والجنَّـةَ والنارَ حقّ، وهما مخلوقتان لأهلهمـا، لقوله تعالى في حقِّ المؤمنين: ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ [آل عمران: ١٣٣]، وفي حقِّ الكفرة: ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَٰفِرِينَ﴾

[البقرة: ٢٤، آل عمران: ١٣١]، خلقها اللهُ للثواب والعقاب، والميزانَ حقّ لقوله تعالى: ﴿وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ [الأنبياء: ٤٧]، وقراءةَ الكُتُبِ حقّ لقوله تعالى: ﴿ٱقْرَأْ كِتَٰبَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ٱلْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ [الإسراء: ١٤].

والثاني عشر: نقرُّ بأنَّ اللهَ تعالى يُحيي هذه النُّفُوسَ بعدَ الموتِ، ويَبعَثُهم في يوم كان مِقدارُه خمسينَ ألفَ سنةً للجزاءِ والثوابِ وأداءِ الحقوقِ، لقوله تعالى: ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ يَبْعَثُ مَن فِى ٱلْقُبُورِ﴾ [الحج: ٧].

ولقاءُ الله تعالى لأهلِ الجنَّةِ حقّ بلا كيفيَّةٍ ولا تشبيهٍ ولا جِهَةٍ.

وشفاعةُ نبيِّنا محمَّدٍ ﷺ حقّ لكلّ مَن هو مِن أهلِ الجنَّةِ، وإنْ كانَ صاحبَ الكبيرة.

وعائشةُ بعدَ خديجةَ الكبرى رضي الله تعالى عنهما أفضلُ نساءِ العالَمين، وأمُّ المؤمنين، ومطهَّرةٌ عن الزِّنا بريئةٌ عمَّا قالت الروافضُ، فمَن شهدَ عليها بالزِّنا فهو وَلَدُ الزِّنا.

وأهلُ الجنَّةِ في الجنَّةِ خالدونَ، وأهلُ النَّارِ في النَّارِ خالدونَ، لقوله تعالى في حقِّ المؤمنين: ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ [البقرة: ٨٢]، وفي حقِّ الكفّار: ﴿أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ [البقرة: ٣٩].

გამოყენებული მასალა

- წმინდა ყურანი და მისი შინაასობრივი თარგმანი რეზო მიქელაძე
- წიგნი შერჰულ ვესიიეთი ებუ ჰანიფე - ალლამ ექმედდინ ბაბერთი
- შერჰულ ფიყჰულ ექბერი ებუ ჰანიფე - ალლამე ალიულ ყარი
- შერჰულ ემალი - ალლამე ალიულ ყარი
- სუნენი ებუ დავუდი = ებუ დავუდი
- სუნენი თირმიზი - იმამი თირმიზი
- მუსნედი - აჰმედ ბინ ჰანბელი
- მენაყიბ იმამ ები ჰანიფე - იბნ ჰაჯერ ჰეითემი
- თეფსირი ყურტუბი - იმამი ჰაფიზ ყურტუბი
- თეფსირი ტაბერი - იმამი ტაბერი
- თეფსირი ბეღავი - ებულ ფერრა ბეღავი
- თეფსირი მავერდი - იმამი მავერდი
- თეფსირი სემერყანდი - ებუ ლეის სემერყანდი
- საჰიჰი ბუჰარი - იმამი ბუჰარი
- თემჰიდ ლიმა მუვატტა - იბნ აბდილბერრი
- ესმა ვე'ს სიფათი - იმამი ებუ ბექირ ბეიჰაყი
- ელ მებსუტი - იმამი სერაჰსი ელ ჰანეფი
- თეფსირი დეჰაქი - იმამი დეჰაქი
- ელ ბიდაიე ვე'ნ ნიჰაიე - ჰაფიზ იბნულ ქესირი
- ილჯამულ ავამი - იმამი გაზალი

ს ა რ ჩ ე ვ ი